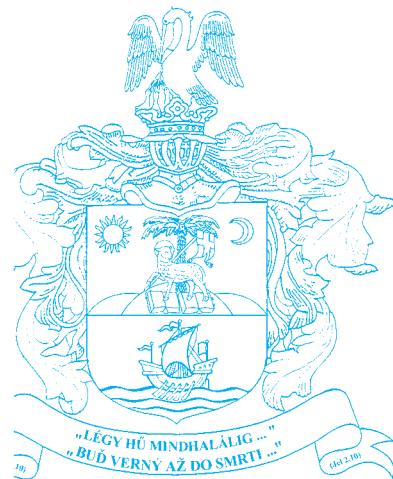

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXX. évfolyam

11. szám

Komárom, 2009. november

Ára 35 cent

„VÁRJ, EMBER SZÍVE KÉSZEN!”

Az advent szó azt jelenti: eljövétel, megérkezés. Az adventi üzenet pedig úgy szól, hogy Istennek imádságainkra adott válasza mindig mérhetetlenül több, mint ahogy azt mi elgondoljuk. Isten az övéinek személyes életét, olykor gondjait, imádságait is beleszővi a világ üdvösségére vonatkozó tervébe. Meghallgatja például Zakariás könyörgését, megadja neki a kért és a már alig remélt gyermeket, aki egyben Jézus előhírnöke lesz.

Emberi várakozásaink miatt gyakran megszegyenülünk Isten előtt. De szégyenkeznünk kell hitetlenségünk miatt is, mert mindig a mi emberi mértékeink szerint ítéljük meg a lehetőségeket. Bizalmatlanok és kicsinyesek vagyunk Isten iránt, aki nagyobb reménységet és több bizalmat vár tőlünk. Isten mindig többet ad, mint ahogy mi várjuk, ezért ígéretét hittel kell fogadnunk!

Nem így tett viszont Zakariás, a pap, aki befáradt a várakozásba. Évente kétszer egy-egy hétre Jeruzsálembe kellett mennie templomi szolgálatra. Ez alkalommal az utolsó szolgálatát végezte, másnap indult haza. Sokat gondolt feleségére, aki egyedül várta otthon. Már csak az esti áldozat volt hátra, ahol ő mutatta be a füstölőáldozatot: illatos füveket kellett égetnie a templom legbelső részében, a szentélyben. Ezt a szolgálatot rendszerint a főpap végezte, egy pap életében erre egyszer vagy kétszer volt mód. Zakariás csendben, némán végezte a munkáját, elmondta a kötelező imádságot, melyben megvallotta a gyülekezet nevében bűneiket, kérve Istent, hogy hozza el a régóta ígért szabadulást és az Üdvözítőt. Kintről alig hallhatóan beszűrődött a gyülekezet imádsága. Amikor szolgálatát befejezve indulni akart kifelé, megdöbbenve vette észre az oltár mellett Isten angyalát, aki elmondta neki az Úr akarátát: „...*meghallgatásra talált a te könyörgésed: feleséged, Erzsébet fiút szül neked, és Jánosnak fogod őt nevezni*” (Lk 1,13b). Zakariás viszont kételkedett, és ezért megnémult. Amikor az angyal eltűnt a szeme elől, eszébe jutott, hogy a gyülekezet már nagyon várja őt, hogy áldást mondva elbocsássa őket. Kilépett, de nem tudott megszólalni, csak mutogatott. Másnap hazaindult. Szíve telve volt örömmel, mert Isten olyat ígért, amire régóta vártak a feleségével, de szomorú is volt, mert megnémult. Öreg szíve nem tudott hinni abban, hogy annyi várakozás után Isten ígérete valóra válhat! Miért is nem hitt, akkor most beszélhetne!?

Nekünk is van ígéretünk, hogy Jézus visszajön. Több mint kétezer év óta várnak erre azok, akik hisznek Jézusban. Sok ember szíve fáradt már el ebben a várakozásban. Van, aki azt mondja: nem igaz, hogy Jézus visszajön. Isten azt kéri tőlünk: legyünk türelemmel, legyünk készen, mert lehet, hogy már holnap megérkezik. Az időpontot senki sem tudja, csak Isten. Olyan biztosan kell várnunk, mint ahogy a karácsonyt várjuk! Örömmel, szeretettel telve a szívünkben, hogy tudjuk azt mondani Isten népével: „*Várom az Urat, várja a lelkem, és bízom ígéretében!*” (Zsolt 130,5). Jövel, Uram Jézus!

Molnárné Miklós Malvína

Modern szentek

Mit jelent szentnek lenni? Egyszerű példát mondok: Schweitzer Albertet Lambarénében fölkereste egy újságíró, és azt mondta: szeretnék Önnel főorvos úr beszélni arról, amit végez.

A főorvost rövidnadrágban, ingben találta, amint ott dolgozott a kórház körül. Vitte a hatalmas gerendákat, maga is építette a kórházat.

Azt mondja az újságíró: Nem ezt vártam. Azt hittem, hogy egy szobájában ülő, fehér köpenyes, tudós orvossal, egy szent emberrel találkozom. És olyan emberrel találkoztam, aki benne él ennek a kórháznak az életrendjében. Én egy szentet kerestem, és találtam egy modern szentet – mondja az újságíró.

Mert ő modern szent volt, vagyis nem abban az értelemben, ahogyan a régiek. Mert a régiek a szentséget úgy értelmezték sokszor, hogy kivonultak a világból. Kivonultak és elmentek a pusztába. Volt olyan szent, aki harminchat évig egy oszlopon állt.

De a modern szentek ennek a világnak a nyomorúságát is a vállukra veszik. Hordják a nehéz oszlopot, építik a kórházat, építik a világot: Krisztus lelkületével benne vannak a világban.

(Szathmáry Sándor)

Rónay György

HA ELJÖN

*Ha eljön majd éveid számadása,
és véletlen, betegség, háború
kiszólít e hol szép, hol iszonyú
vendégségből maradandóbb hazádba,*

*melyre gondolni sem kívánsz, hiába
költözött annyi veled egykorú
társad előtted át, hogy szomorú
példájuk intsen a megjobbulásra:*

*mi lesz akkor, ha hirtelen megáll
benned a vér, a lelkedet a halál
oszlásra érett burkából kirántja?*

*Tűnődtél rajta már: ha menni kell,
Gazdád silány sáfára, mit viszel
mentségedül az elszámoltatásra?*

Az ÚR színe előtt

Uram, kínok közt élek, a szívem összeszorul és nagyon kínlódik ebben a nagy gyötrelemben. Mit mondhatok, drága Atyám? Lelkemet félelem fogja el. Szabadíts ki ebből a pillanatból. Bár ezt a pillanatot is azért éltem meg, hogy Te magasztaltassál. Uram, ments meg, mert én csak egy szárnalmas, nyomorult ember vagyok. Mit is tehetnék nélküled? Adj nekem, Uram, türelmet most is. Segíts, Istenem, és már nem fogok félni, legyen a szenvedésem akármilyen nagy is. Mit mondhatok? Uram, legyen meg a Te akaratod. A Te mindenható kezeden van elég ereje ahhoz, hogy elhárítsa rólam ezt a próbatételt vagy enyhítse szörnyűségét, nehogy egészen alulmaradjak. Hisz korábban is így bántál velem, kegyelmes Istenem. **Amen.**

Kempis Tamás

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház szlovák nemzetiségű képviselőinek állásfoglalása és felhívása

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház szlovák nemzetiségű tagjainak hivatalos képviselőiként nyugtalansággal szemléljük a szlovák–magyar viszonyban növekvő feszültséget.

Az egyház közössége más alapokon és elveken létezik, mint általában a társadalom. Az egyház azok közössége, akik felismerik Istent az ő Jézus Krisztusban való váltságművében. És ez a váltságmű nem ismer semmiféle különbséget az emberek között, sem határokat, sem nyelveket. Szlovákok és magyarok már évszázadok óta egy református egyházban élünk. A társadalmi és az egyházi múlt megtanított bennünket, hogy milyen igazságtalan tud lenni a nemzeti ügyek bevétele az egyházai együttélésbe.

Ezért a szlovák társadalom többségi nemzetének képviselőiként közös hitvallásunk alapján támogatásunkat fejezzük ki magyar testvéreinknek az egyházban azon aggodalmaik kapcsán, melyek a teljes értékű társadalmi helyzetükkel és anyanyelvüknek az élet minden területén való használatával kapcsolatosak.

Felhívjuk a mindkét nemzethez tartozó hívőket, hogy ne hagyják magukat befolyásolni a társadalom hangulatával és különféle érdekekkel, amelyek azt előidéz-
ik, hogy ne hagyják magukat befolyásolni a társadalom hangulatával és különféle érdekekkel, amelyek azt előidéz-

utasítsák el a nemzeti extrémizmust, és igyekezzenek példa lenni a megbékélés és megbocsátás, szeretet és békétűrés, kölcsönös nyugalom és megértés elvei szerinti keresztyén együttélésben.

Keresztyén hitünket éljük egy új kor reményében, amikor az emberek és a nemzetek közötti különbségek és ellentétek mindenkorra legyőzöttek.

„Mert más alapot senki sem vethet a meglévőn kívül, amely a Jézus Krisztus” (1Kor 3,11).

„Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban” (Gal 3,28).

„Úgyhogy mi mostantól fogva senkit nem ismerünk test szerint... Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre. Mindez pedig Istentől van, aki megbékéltetett minket önmagával Krisztus által, és nekünk adta a békéltetés szolgálatát” (2Kor 16a.17–18).

„Egymás terhét hordozzátok: és így töltsétek be a Krisztus törvényét” (Gal 6,2).

„Ezért tehát, míg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, leginkább pedig azokkal, akik testvéreink a hitben” (Gal 6,10).

„Ne legyetek a hitetlenekkel felemás igában, mert mi köze egymáshoz az igaz-

ságnak és a gonoszságnak, vagy mi köze van a világosságnak a sötétséghez?” (2Kor 6,14).

„Kérlek tehát titeket... éljétek méltón ahhoz az elhivatáshoz, amellyel elhívtattok, teljes alázatossággal, szelídséggel és türelemmel; viseljétek el egymást szeretettel, igyekezzetek megtartani a Lélek egységét a békesség kötelékével. Egy a test, és egy a Lélek, aminthogy egy reménységre kaptatok elhívást is: egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség, egy az Istene és Atyja mindenkinek” (Ef 4,1–6a).

„Ti vagytok a föld sója... Ti vagytok a világ világossága... Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat” (Mt 5,13a.14a.16).

Marián Hamari,

püspökhelyettes

Ján Marcinčák,

főgondnokhelyettes

Alžbeta Maková,

zsinati tag

Marek Kačkoš,

zsinati tag

Mária Meňkyová,

esperes

Marek Janovčik,

egyházmegyei gondnok, zsinati tag

Juraj Brecko,

esperes

Ján Janovčik,

egyházmegyei gondnok, zsinati tag

(NY)ELVTÖRVÉNY**És a krisztusi törvény, a szeretet nagy parancsolata?**

Az utóbbi napokban, hetekben térségünkben a nyelvtörvényről vagy talán a politikai vezetők elvtörvényéről folyik a vita, a párbeszédnek egyáltalán nem nevezhető diskurzus. Mindenki a maga igazát hangsúlyozza. Szlovákia, Magyarország, az Európai Unió megannyi politikusa felszólal, és a csúfósna nevezhető törvény mellett vagy éppen ellene kardoskodik.

Az átlagemberhez hasonlóan bizony bennem is sok-sok kérdés vetődik fel a kialakult politikai helyzet, a hatályossá vált törvény vagy éppen a felvidéki magyarságot identitásában megtörni akaró, kitervelt politikai programsorozat láttán. Hogyan lehetséges ez? – kérdelem gyakran magamtól, még akkor is, ha az egyszerű, felszínes, sokak számára elégségesnek bizonyuló választ sejteni vélem. Hogyan lehetséges ez egy önmagát keresztyénnek valló országban, a magukat keresztyéneknek valló politikusok által? Én úgy gondolom, hogy sehogy.

Pál apostol azt írja a galáciabelieknek: *„Nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő: mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban”* (Gal 3,28). Azt írja Pál, hogy nincs zsidó, sem görög, és bár ezt leginkább a különböző vallási háttérből érkezők különböző vallásgyakorlási elképzeléseire írja, mégis Krisztusban, a keresztyéni értékek mentén élőkben a nyelvi különbözőségnek is háttérbe kell szorulnia. Vagy egy másik helyen ugyan csak azt írja Pál: *„Mert nincs különbség zsidó meg görög között; mert ugyanaz az Úr mindenkinek, aki kegyelemben gazdag mindenekhez, akik őt segítségül hívják”* (Róma 10,12).

Krisztusban mind egyek vagyunk, mégpedig kegyelemre szoruló, bűnös emberek, Krisztus váltságáhalálában reménykedő nyomorultak. Nincs különbség, mert ugyanaz az Úr mindenkinek. Ha azonban az örök Istennél nincs különbség, akkor földi halandók, percemberkéek számára miért van? Ha az Isten nem tesz különbséget nép és nemzet között, akkor az ember hogyan tehet különbséget éppen az Istentől kapott nyelv, nemzetiség vagy éppen bőrszín

alapján? Hogyan követelheti egyiknek a másik mögé vagy alá helyezését (akárcsak egy nyilvános feliraton is), ha a mindenség Uránál nincsen különbség?

Nyelvtörvény született a minden és mindenkin uralkodás elvét gyakorolni akarók tollából, olyanok részéről, akik talán nem ismerik vagy figyelmen kívül hagyják a krisztusi törvényt: a szeretet nagy parancsolatát. Azt a parancsolatot, mely az első pünkösdkor oly sok néphez a saját nyelvén hangozhatott, azt a parancsolatot, mely azóta sok-sok néphez több ezer nyelven eljutott; mert az Istennél nincs különbség. Az Úr előtti egyenlőségünket jól szívleljük meg, mert

nem csak a történelem sötét, szegylleni való éveiben zsidóztak, cigányoztak, és még ki tudja mennyi népet, hányféle módon bélyegeztek meg – sajnos a másik személy, nép, csoport megbélyegzése napjainkban is egyre hangosabban hallatszik. Pedig Krisztusban mind egyek vagyunk, illetve egynek kellene lennünk.

De mikor lesz ez? Mikor lesz ez lehetséges? Az, hogy a másikban meglátjuk a hibák mellett az istenképüségét is, hogy azt a másikat is az Úr alkotta, teremtette. Mikor fogunk tudni úgy tekinteni a másik emberre vagy akár népre, nemzetre, hogy ha az eltérő nyelvet halljuk vagy eltérő bőrszínét látjuk, akkor e különbözőségekből is Urunk teremtő akaratának a gazdagságát tudjuk kiolvasni? Mikor lesz majd ez?

A kérdés megválaszolásában továbbsegít minket a páli ige: *„...nincs többé görög és zsidó: körülmetéltetés és körülmetéletlenség, idegen, scithiai, szolga, szabad – hanem minden és mindenkiben Krisztus”* (Kol 3,11). S mindezt azután írja Pál, hogy leírja az új ember felöltözésének a szükségességét. Vagyis akkor tudjuk a másikat elfogadni, a másikat befogadni, ha befogadtuk Krisztust és engedjük, hogy Ő formálja, alakítsa életünket, gondolatainkat, és engedjük, hogy Ő legyen minden mindenkiben.

Persze az új ember felöltözésével együtt jár a bűn felismerése és a bűn bűnnek nevezése, mind az egyéni, mind pedig közösségi életünkben. Az új ember felöltözésével, életünk Krisztusnak való odaadásával együtt jár szavunk felemelése az igazságtalansággal és legfőképpen az istentelenséggel szemben. Főként akkor, ha az Úrtól kapott ajándékokról van szó: legyen az ajándék akár a nyelvünk, szülőföldünk, kisebbségi létünk, amikért az Úr előtt is felelősséggel tartozunk.

Úgy vélem, hogy a Kárpát-medencei népek között kialakult feszültség oldásához elsősorban nem jogászok, törvényt magyarázók kellene, nem is egyezmények, kiáltványok, talán nem is az Európai Unió, hanem a bűnökkel megterhelt óember levetkőzése és az új ember felöltözése: vagyis mindenkiben Krisztus. Azonban ezt ne másoktól követeljük meg elsősorban, hanem a saját életünkben gyakoroljuk, és úgy élünk, szólunk, cselekedünk, gondolkodunk, hogy életünk minden részletében Jézus Krisztus legyen az Úr. Mert ezt – Isten kegyelméből – meg tudjuk tenni, és hiszem, hogy istenes életünket látva mások is meg akarják majd tenni, megismerve az ige valóságát (akár egyéni, akár nemzeti életünkben): *„Boldogok a békességre igyekezők: mert ők az Isten fiainak mondatnak. Boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért: mert ők a mennyeknek országa”* (Mt 5,9–10).

Molnár István

A lassan már a vége felé közelítő 2009-es esztendő a nagy reformátor, Kálvin János születése 500. évfordulója alkalmából nemzetközileg Kálvin-évvé nyilvánították. A világ keresztyének által lakott területein alig akad olyan valaki, aki még sose hallotta vagy olvasta volna a nevét. S arra a kérdésre, hogy mit tudnak róla, a legtöbbször bizonyára tömören azt válaszolná, hogy *tőle származik a predestináció, vagyis az isteni eleve elrendelés tana. A köztudatban a nagy reformátor neve az idők folyamán egybeforr, sőt úgyszólván azonosult ezzel a tanítással.*

Azok számára, akikből e tanítás heves ellenszenvet és tiltakozást vált ki – s ilyenek jócskán akadnak –, mindjárt az elején megjegyezném, hogy az elgondolás voltaképpen nem Kálvin „patentje”. Megtalálható már Ágostonnál, sőt magánál Pál apostolnál is. Az egyébként sem annyira eredetiségével, mint inkább az átfogó rendszerező képességével kitűnő Kálvin csak annyiban „bűnös”, hogy átvette és tovább hirdette, illetve -fejlesztette. A fogalom mindenestre általa került be a széles tömegek tudatába és vált híressé – szinte már hírhedtté.

A tanítás hátterében a következő gondolatmenet rejlik: ha van kárhozat (márpedig a Biblia szerint van), s ha Isten mindentudó és mindenható, aki kezdettől fogva mindent előre lát, s a végén minden úgy lesz, ahogy Ő akarja (márpedig hitünk szerint így van), az üdvösség pedig emberi igyekezettel se ki nem vívható, se ki nem érdemelhető, hanem egyedül Isten ingyen kegyelmének ajándékként („sola gratia”) kapható meg, akkor végső soron a kárhozatnak is Őtőle kell jönnie – mint eme üdvajándékozó kegyelme (eleve tudott és eldöntött, „magyarán” szólva predestinált) megvonásának.

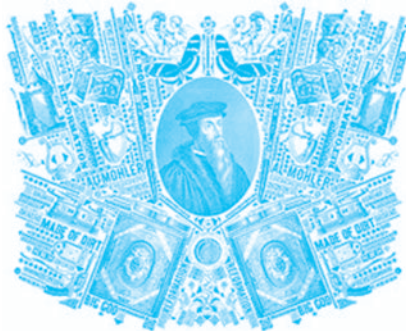
Tömören fogalmazva: Akiket Isten nem választott ki eleve az üdvösségre, azokat tudatosan és szándékosan eleve a kárhozat prédájául hagyta.

Nos, mindez egy meglehetősen kegyetlen képet mutat Istenről, mely inkább hasonlít Markion Demiurgoszára, mintsem a Názáreti által meghitt és bizalomteljes hangnemben *abbának* (magyarosan kvázi „apukának”) szólított mennyei Atyához. Nem csoda, ha az el-

A KÁLVINI KETTŐS PREDESTINÁCIÓ TANA MINT KANTI PARALOGIZMUS (A Kálvin-év margójára)

gondolás sokakból megbotránkozást és heves tiltakozást vált ki. De hát a dolgok fentebb vázolt logikája szerint lehet-e egyáltalán másképpen? Kálvin nem tett egyebet, mint hogy híven és következetesen követte ezt a számára magától értetődőnek tűnő logikai vonalat.

A kérdés csupán az, hogy nincs-e valahol hiba ebben a logikában. Mert vannak nagyon logikusnak tűnő, valójában azonban teljesen hibás elmefuttatások. Nagyszerű illusztráció erre a görög Zénón paradoxonja a teknősbékát soha utolérni nem tudó futóbajnok Akhilleuszról, vagy a sebesen szálló s egyidejűleg mégis egy helyben veszteglő nyílvevesszőről. De talán többek számára ismert az a közkedvelt fogós kérdés, hogy ha Isten mindenható, akkor vajon tud-e akkora követ teremteni, hogy maga se bírja fölemelni. Az ateista nevelést megvalósítani hivatott szocialista iskola

egyik alkalmi szónoka ezzel a bornírt, meglehetősen póri színvonalú érveléssel igyekezett egyszer bizonyítani számunkra Isten mindenhatóságának lehetetlenségét. Nekem viszont már akkor úgy sejtett, hogy itt nem Isten, hanem a mi értelmünk képességeinek, illetve lehetőségeinek a korlátozottságával (ma úgy mondanám: nem ontológiai, hanem ismeretelméleti problémával) van dolgunk.

Vannak azonban e jelenségnek sokkal komolyabban veendő esetei is, amelyeknél nagyobb horderejű s bennünket egzisztenciálisan és alapvetően érintő témákról van szó, a logikai „lóláb” pedig nem lóg ki ilyen nyilvánvalóan, s így a hiba nehezebben észrevehető. Ezek közé sorolnám a predestinációt is. Szerintem itt azoknak a logikai buktatóknak egy tipikus példájával van

dolgunk, amelyekre a filozófiában Immanuel Kant hívta föl hangsúlyozottan és részletesen a figyelmet. Ő azt mondta, hogy az emberi értelem óhatatlanul beléjük botlik, s hibás logikai következtetésekbe és ellentmondásokba – az ő saját terminológiájával élve „paralogizmusokba” (*hamis okoskodásból előálló téves következtetés – a szerk. megj.*) és „antinómiákba” (*ellentmondás két egymást kölcsönösen kizáró és logikailag egyenlő meggyőző erővel igazolható tétel között – a szerk. megj.*) – bonyolódik, ha a tulajdonképpeni küldetési és kompetenciaterületének (Kant szerint az empiria) határain túleső, s így a képességeit természetüknél fogva meghaladó dolgokról kezd el nyilatkozni. Egy ilyen, hogy úgy mondjam, *prekantiánus paralogizmusként* fogom én fel Kálvin predestináció-tanát is, ahogy arra már ezen kis írásomnak a címével is utaltam. „*Prekantiánusként*” azért, mert a nagy Königsbergi idevágó fejtegetései után egy kissé óvatosabbak és visszafogottabbak lettünk természetfölötti vonatkozású tézisek megfogalmazását, illetve hangoztatását illetően.

De ellenérvért végeredményben nem is kell egészen Kantig mennünk, elég ha – a *sola Scriptura* (egyedül a Szentírás) reformátori jelszavához tartva magunkat – föllapozzuk a Bibliát. Abban is találhatunk elég olyan passzust, amelyekből a hüvös kálvini logika kemény szigorának fagyos lehelete helyett a menyeyi Atya (bűnököt is megbocsátó) szeretetének a melege sugárzik felénk.

Itt befejezésül – mintegy végső isteni verdiktumként – csak kettőt kívánok idézni. Mindkettő félreérthetetlenül hirdeti Isten egyetemes üdvőhaját és ez irányban munkálkodó akaratát. Az egyik egy tömör és tárgyilagos hittételként szögezi le Istenről, hogy „...*azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére*” (1Tim 2,4). A másik pedig egy patetikus örömdaként zengi az egész földkerekség vigaszára és öröme: „*Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen*” (Jn 3,16).

Liptay Lothar

A magyar Biblia évszázadai

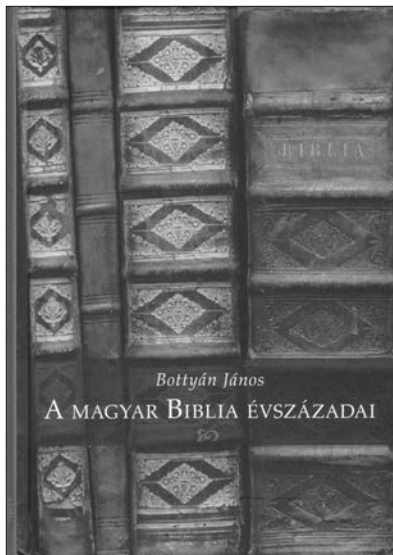
Több mint negyed évszázaddal ezelőtt, 1982-ben megjelent könyve megírásával Bottyán János (1911–1984) maradandót alkotott: második, átdolgozott kiadásában tulajdonképpen csak szerkesztési alakítgatások vannak (kimaradt a fényképmelléklet, a könyvvégi jegyzetek lapalji jegyzetekké minősültek át, a válogatott irodalom kiegészült az újabb munkákkal stb.), a szövegtörzs azonban változatlan maradt.

Nagy utat járt be a szerző a magyar bibliafordítások számbavétele kapcsán, hiszen mintegy ezer esztendő tekint át: már a keresztyén hitre térítésünk első századában megkezdődött a fordítások hatalmas folyama, amely mindmáig tart, mivel minden korban szükségszerűek. Gyönyörűen fejezi ki ezt a könyv **Újszászy Kálmántól** vett mottója, melyből hadd álljon itt egy részlet: „A bibliafordításokat történelmi korszakváltások hozzák magukkal. Változások, melyek nemcsak az egyházban jelentkeznek, hanem a társadalomban is, amelyben az egyház egészeben és tagjaiban él. Csak ennek a lendítő erői adják, sőt kényszerítik ki a régi fordítással való szakítás merészségét, felelősségét és kényszerét; az újhoz szükséges törődést, alázatot, tudományos felkészültséget és hitet.”

Ami népünk történetét illeti, a református és a katolikus térfélen is van egy-egy olyan fordítás, amelytől rendkívül nehéz „szabadulni”, mert igen csak kiállta az idő próbáját, gyakorlatilag napjainkig él: Károlyi Gáspár Vizsolyi Bibliájáról (1590) és legnagyobb ellenfele, az általa inspirált jezuita, Káldi György 1626-os fordításáról van szó. (Utóbbi megszületésének érdekessége, hogy Bethlen Gábor – mivel nemzeti ügynek tekintette a katolikus fordítás megjelenését is – ezer arannyal támogatta a kiadását!)

Az időrendet követő munka nem csak a teljes bibliafordításokat, hanem a korábbi (pl. Huszita Biblia, 1416–1440; Jordánszky-kódex, 1516; Sylvester János Újtestamentuma, 1541; Méliusz Juhász Péter bibliafordítása, 1567), illetve későbbi részfordításokat (pl. Torkos András Újtestamentoma, 1736; Stériady Theodor: Evangyéliumok és Epistolák, 1802; Ballagi Mór fordításai, 1842; Kalmár István nazarénus fordítása, 1862) is nyomon követi, áttekinti megszületésük körülményeit, illetve értékeli őket. A rövid felsoro-

lásból is látni, hogy Bottyán János, akinek munkássága elválaszthatatlan a magyar Bibliától, a teljesség igényével lépett fel: felekezetre való tekintet nélkül vizsgálta és vette leltárba a különféle „átültetési” próbálkozásokat – egészen az új protestáns fordítás megszületéséig (1975), illetve az 1973-as új római katolikus fordítás kiadásáig. Azokkal a fordításokkal kapcsolatban, amiket ma használunk, így vélekedett: „Azt azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy csak új fordításokat szülnék a történelem nagy korszakváltószai, de nem új Bibliát. Korok, társadalmak változhatnak, változhat velük együtt az ember, a kegyesség s az egyház megjelenési formája, de az Ige örök-ugyanaz, »megáll mindenha«. Az új bibliafordítások világszerte, nálunk is, ezt bizonyítják.” Figyelme-

kiterjedt a képes Bibliákra (pl. Örökéletnek beszéde, 1972; Képes Újszövetség, 1980), illetve még a Vakok Bibliájára is, amely tapintható Braillebetűvel készül.

A könyv újabb kiadásának nagy hozadéka, hogy sajtó alá rendezője, **Fekete Csaba** (aki a jegyzeteket is kiegészítette és pontosította az újabb ismeretekkel) *A magyar Biblia vázlatos története az utóbbi negyedszázadban* címmel egy új fejezetet csatolt az eredetihez. Benne szól többek közt az 1975-ös protestáns fordítás revíziójáról (1990), a magyarító jegyzetekkel ellátott Bibliáról (1996), a Deuterokanonikus bibliai könyvekről (1998), a kétnyelvű (angol–magyar, német–magyar, román–magyar, szlovák–magyar és görög–magyar) Újszövetségről, sze-

melvényes és képes Bibliákról. Figyelmet szentel az elektronikus formáknak, sőt még a Jehova Tanúinak a szokványostól nagyon eltérő 2001-es fordításának is.

Azzal kapcsolatban, hogy az új protestáns fordítás mellett tovább él a hagyományos Károlyi-biblia (1908), leközölte: „Nehéz volna megjósolni, hogy vajon még hány nemzedéken át folytatódik eme hagyományos változat istentiszteleti és magános használata. Ez a jelenség nemcsak a hívők ragaszkodását és a mélyre hatoló művelődési gyökereket jellemzi, hanem azt is, hogy minden jogos bíráló, hiányosság vagy teljesületlen elvárás ellenére a fordítók rangos munkát végeztek.” A jövőt illetően ökumenikus vonatkozásban pedig a következőt vetíti előre: „...ha még közelesen nem is tervezhetjük, de ma már protestánsok és római katolikusok közös magyar bibliafordítását várhatjuk”.

A. Kis Béla

(Kálvin Kiadó, Budapest 2009)

Feladvány

Hogy hívják azt a nagymegyeri születésű bibliafordítót, akinek munkája kéziratban maradt, de emlékét ma is ápolják?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **december 15-ig** nyílt levelezőlapon, képeslapon vagy e-mailen juttassák el a **Kálvinista Szemle** szerkesztőségének címére (**930 10 Dolný Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

A szeptemberi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik szerint Kún István a zempléni (keletkassai) egyházmegye esperese volt.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Zsinati Elnökség jóvoltából – jutalomban, mégpedig **Balogh Erzsébet** (Ungmogyorós), **özv. Földi Jenőné** (Érsekkéty) és **Rinkács Olga** (Kistárkány). Mindhárman *A Sionnak hegyén...* című imádságoskönyvet kapják.

Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

Hála Istennek, egyházi berkekben gyakran elhangzik a dicsőítés szó, és ennek megfelelően találkozhatunk dicsőítő emberekkel vagy dicsőítő zenekarokkal. A dicsőítésben az ember elismeri Isten dicsőségét, dicsériteit, elismeri voltát – szóban, tettben, énekben vagy akár testmozdulatban is.

A dicsőítés szó (németül: Lobpreis, angolul: praise, celebration) szinonimái az imádat és a magasztalás (Anbetung; worship, bless, adoration). A héber nyelv legismertebb szóösszetétele a *halalleluja* kifejezés, mely felhívásként hangzik: „Dicsérjétek az Urat!” A görög szó sem kevésbé közismert: a karácsonyi angyalok szájából, de a világi szférában is elengedhetetlenül hangzik: *glória*.

Dicsőítés a Bibliában

Az Úr dicsőítésének legrégebbi példái az Ószövetségben találhatóak, amikor Isten választott emberei – vagy népe – olyan eseményeknek voltak tanúi, melyek ésszel nem voltak felfoghatóak: azaz csodában részesültek, és ezért meghódoltak a láthatatlan Isten előtt, ami arra készítette őket, hogy hálájukat kifejezzék valamilyen. Az Úr pedig örömet lelte abban, ha az ember őszinte és egyszerű módon megköszönte, amit átélhetett. Ezt mindenki azzal tudja megköszönni, amihez talentuma van. Így azok, akik amúgy is szerettek énekelni és a maguk módján zenélni, ezt énekelni és zenével tették. Így született Mózes, Anna, Debóra éneke.

Énekebe foglalták azt, hogy milyen lehetetlen helyzetben voltak, hogy Isten mit vitt véghez velük, ezért Őt magasztalják és dicsőítik, mert nincs hozzá fogható. Az ószövetségi zsoltárokban így értelemszerűen találunk több tucatnyi dicsőítő éneket, és az Újszövetség könyveiben is bőven találkozunk megénekelt magasztalással (pl. Pál a börtönben).

Egyházzenei alkalmak

Kórushétvége fiataloknak és felnőtteknek

Időpont: **2009. november 13–15.**
Helyszín: Alistál, imaház
Jelentkezési határidő: 2009. november 7.

Jótekonysági koncert

Időpont: **2009. dec. 5., szombat**

Dicsőítés az istentiszteleten

Így vált a dicsőítés és az imádat a keresztény istentiszteletnek is az alkotóelemévé, bár ez nem mindig nyilvánvaló és észlelhető a mi megszokott istentiszteleteinken. A dicsőítés hagyományos helye a keresztény liturgiában a gloria részénél van („Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek...”), vagyis a bűnvallás és a feloldozás után. Gyakran kötődik hozzá egy-egy zsoltár, ima. Mivel a dicsőítés a liturgia egy adott részét képezi, ezért azt abból kiragadni (vagy csak egymagában gyakorolni) nem helyénvaló. Sajnos a református istentisztelet liturgiája nem követi e hagyományos elemeket, attól tartva, hogy az rítussá válik. Ezzel viszont elveszíti az egyes elemeknek ésszerű elhelyezését és feladatát. Nem lehet pl. a szabadulásnak örvendezni addig, amíg nem hangzik el az ítélet elengedése.

Talán azért sem szembetűnő istentiszteleteinken a dicsőítés, mert mi, mai emberek egy-egy csodát, amely velünk történik, nem is minősítünk csodának. (A természetfeletti csodák pedig nem mindenkinek adatnak meg.) Mindent, ami körülöttünk van, természetesnek fogunk fel, megmagyarazzuk emberileg, és nincs semmi, ami igazán készítené a lelkes dicsőítésre, a lélekből induló éneklésre vagy akár táncra. Ahhoz viszont, hogy a másik ember hittapasztalatán megszületett lelki éneket mi is hasonló lelkesedéssel tudjuk énekelni, magunknak is szükséges hittapasztalatban részesülnünk, vagy legalább megismerni és magunkévá tenni a másik ember hitélményét.

Ezt nyújtja nekünk többek között a Biblia, de ezt szolgálja a mi személyes hitbeli bizonyosságtételünk is. Az Úr pedig kibekiben megelevenítheti ezeket a csodákat. Ha viszont egy-egy éneket úgy énekelünk, hogy keletkezésének háttéréről sem-

A dicsőítésről (I.)

mit sem tudunk, sem nem törődünk vele, és nincs hitbeli élményünk se, akkor aligha válik számunkra az ilyen ének dicsőítőssé.

És sajnos ilyennel is találkozhatunk, amikor csupán időöltés gyanánt énekel egy csoport énekeket, elragadtatva a lükettető ritmustól. Ilyen esetben meg kellene vizsgálni, hogy vajon a dicsőítéssel járó mozdulatok, a tánc valóban a Szentlélek által indítatva történnek-e, vagy egyszerűen a zene az, ami magával ragad. S ha ez utóbbi az igaz, akkor azt fel kell vállalni, és nem szabad az előbbire fogni.

Süll Kinga

Megjelent a Tabulatúra újabb lemeze

Uraknak Ura, nagy Isten! címmel megjelent a Tabulatúra régizene-együttes legújabb lemeze. A Kálvin János születésének 500. évfordulójára készített CD-n az együttes a hitújítók mellett munkálkodott zeneszerzők és zsoltárszerzők (Béze, Marot, Bourgeois, Goudimel, Sweelinck) műveiből vett válogatáson túl változatos, jól ismert és ke-

vésbé ismert énekeket egyaránt bemutató zenei anyaggal próbálta meg körbejárni a reformáció kulturális kincseinek régizenei vonatkozású területeit.

A református templomi éneklés talán legismertebb darabjai, a genfi zsoltárok dallamai mellett a lemezen egyéb magyar vonatkozású, korabeli és későbbi dallamok is felhangzanak – korhű és változatos hangszerelésben. Emellett a református felekezet énekeinek és szövegeinek a népénekekkel való rokonságát is igyekszik az együttes néhány szép dallammal bemutatni.

A Tabulatúra régizene-együttes legújabb lemeze egyházunk püspökének, Fazekas Lászlónak az ajánlásával jelent meg. Megvásárolható egyházunk egyházzenei osztályán. További információk: www.tabulatura.hu.

FERENCZY ISTVÁN ÉS RIMASZOMBAT

A Rimaszombati Református Egyházközség Ferenczy István szobrászművész újratemetése 100. évfordulójára felújította a templomban található sírkamráját, ahol a Református Tudományos Gyűjtemények egy állandó kiállítást rendezett be. A látogató a tárlat megtekintésével végigkísérheti a művész életútját. Az alábbiakban az intézmény igazgatójának a kiállítás megnyitóján elhangzott beszédét adjuk közre. (A szerkesztőség)

Ünneplő Gyülekezet! „Így jár az, a ki téli reggel útra indul; az éjjeli havat kell annak törni és a fuvatagokkal küzködni... nem volt senki előttem, nem látok senkit mellettem, utánam is keveseket vagy talán őket észre nem veszem; tégedet ismét egyedül kérlek, légy énnekem hazámfia, barátom, testvérem, te légy nékem mindenem, óh egyetlenegy József, – nevem.”

Ferenczy István írta ezeket a sorokat öccséhez, akkortájt kassai református espereshez intézett levelében. Aki tudni szeretné a mögöttes tartalmat, annak át kell tanulmányoznia az életét, hogy megtudja: hogyan lett a rimaszombati lakatosinasból a nemzet ünnepelt szobrásza, „a művész”, hogy élete hogyan példázza a törekvő, polgárosodó Magyarország ellentmondásait és korlátait.

Beöthy Zsolt 1902 nyarán Ferenczy névtelen sírja mellett, megemelvén kálvját, így sóhajtott fel: „Nagy szellem! Adjon neked az Ég hálásabb nemzedéket, kegyeletesebb utódokat!” Szavait hajlamosak vagyunk mi, rimaszombatiak magunkra venni. Pedig nem ránk gondolt. Nem a derék rimaszombati „gyökerek” voltak azok hajdanán, akik híján voltak a kegyeletnek. Ők, Zsuzsónénje, Káposztás József sógora, Rimaszombat első polgármestere befogadták azt a Ferenczyt, akit a korabeli magyar politikai-társadalmi „elit” közönye arra kényszerített, hogy „önkéntes” száműzetésként visszavonuljon Rimaszombatba. Tudta a helyét. Mondogatta is olykor-olykor rokonai előtt: „Országos embert országos síremlék illet.” Nem álszerénységből döntött úgy, hogy jeltelesen sírba temessék.

A rendelt idő 1909. szeptember 26-án következett el. Az újratemetést megelőzte a hagyaték átadása a magyar nemzetnek. Jánosdeák Andrásné szül. Káposztás Zsuzsanna, a „kis Zsuzsó”, a-

hogy Ferenczy emlegeti, ugyanis felajánlotta a Ferenczy-hagyatékot. Cserében az állam több vállalatot is tett: ösztöndíjat alapított, Ferenczy-szobát létesített, rangjához illően újratemetette a művészt, restauráltatta a *Haldokló Eurydike* című szobrát, kifaragta a mell-szobrát.

Méltó, hogy szót ejtsünk azokról, akik cselekvő részt vállaltak az akkori történetekben. A kultuszát szervező, levelezését sajtó alá rendező Wallentinyi Dezsőről; a mellszobrának mintázását ingyen felajánló Holló Barnabásról; a mintát, remekben, Kisfaludy Stróbl Zsigmond irányításával kifaragó ifj. Vaszary Lászlóról; a *Haldokló Eurydikét* rekonstruáló Hevessy Pálról s nem utolsósorban ifj. Sándy Gyuláról, aki a ma-uzóleum, illetve a torony tervét készítette, valamint Tóth Béláról, aki a munkálatokat irányította, id. Rábely Miklós-ról, aki levelezését kinyomtatta. S még

egy ember neve hangozzon el: Kovács Lászlóé, Rimaszombat, a feltörekvő megyeszékhely akkori polgármesteréé. Legyen emléküik áldott! Jelen volt Pálóczi Czinke István, akire később nagy feladatok hárulnak, szolgatársával, Lukács Gézával együtt.

Az előbb említett „kis Zsuzsó”, azaz Jánosdeák Andrásné szül. Káposztás Zsuzsanna, Ferenczy István unokahúga már Pesten éli le utolsó éveit, leánya, Sándy Gyuláné házában. Ott nyitják fel azt a vasládát, amely Ferenczy kisbronzgyűjteményét őrizte, s még Ferenczy zárta le, meghagyva, hogy az csak fél-száz évvel halála után bontandó fel. És

a „kis Zsuzsó” megtartotta s megtartatta a végakaratot. 1914-ben két leánya, Jánosdeák Paulin és Júlia eladta azt a gyűjteményt a magyar kincstárnak. Annak a magyar államnak, amely 1847-ben még elutasította megvételét.

Mint utóbb kiderült, benne volt a ládában Leonardo da Vinci egyetlen szobra, az *Ágaskodó lovas*; pontosabban csak a ló. A lovas a ház falában találta meg, elrejtve. Leonardo da Vinci szobra, amelyet napjainkban New Yorkban csodál a világ, ötven éven át Rimaszombatban hevert.

Ferenczy és Tompa rimaszombati emlékének sorsa sokban közös. Ugyanakkor nem tagadható az sem, hogy Ferenczy egy kissé mindig Tompa árnyékában maradt. Szobra a Tompáé után hét évre készült el. 1938-ban megromlott, majd 1945-ben „fejét vesztett” szobra – negyedszázadnyi hányattatás után – a Tompáé után csak egy évtizeddel később kerülhetett a helyére. (Igaz, Tompa viszont csak negyed századdal később kerülhetett vissza a Városkertből az immár ismét nevét viselő tere.) Míg Tompa Mihály nevét tér és utca is őrzi, a mai Daxner utca máig nem kapta vissza Ferenczy István nevét. Előbb volt Tompa alapiskola, majd a belőle alakult másik alapiskola felvehette Ferenczy István nevét – s mára el is vesztette... A nevét viselő képzőművészeti galéria gondolata hamvába holt...

Eljött az ideje, hogy Ferenczy István is elnyerje méltó helyét ebben a városban. Vár ránk egy modern nagymonográfia elkészítésének feladata, a *Haldokló Eurydike* restaurálása – és sok minden más, hogy az annak idején, a háta megett olykor csak „Múzsza Pesta” néven emlegetett ember Rimaszombatban ismét Ferenczy István, a művész lehessen. Legyen ennek a rehabilitációnak egyik szerény állomása a mai nap, amikor újratemetésének 100. évfordulóján átadhatjuk a felújított sírkamráját, benne egy kis kiállítással, amelynek a *Ferenczy István és Rimaszombat* címet adtuk.

Az Úr áldja meg azokat, akik bármi módon segítettek ennek során!

B. Kovács István

(Elhangzott 2009. szeptember 20-án Rimaszombatban.)

Az idei esztendő a sokféle válságával igen nehéznek tűnik sokak számára. Bizonytalanság, félelem, gyanakvás üli meg a szíveket. Sokan félnek a jövőtől, a próbatételektől. Sokan teszik fel magukban a kérdést, miért engedi ezt Isten? Hol van az ő hatalma? Miért nem cselekszik a mi javunkra? Meddig kell még várni az ő szabadítására? Szabad-e reménykednünk, vagy fásultan törődjünk bele abba, hogy lesz, ahogy lesz?

Mi, kegyelmében bízó gyermekei, bizakodva nézhetünk előre. Tudjuk, hogy Ő mindennel a javunkat akarja, még a próbákkal is.

Érdemes most is kezünkbe venni Szikszai György 1795-ben írt, *Keresztyéni tanítások és imádságok* című könyvét. A könyv harmadik szakaszának első részében a szerző Isten beszédére hivatkozik: „...sok háborúságon által kell nekünk az Isten országába bemennünk” (*ApCsel 14,22b*), és „akik kegyesen akarnak élni Krisztus Jézusban, üldöztetni fognak” (*2Tim 3,12*). Többek közt a következőket állapítja meg:

A világi boldog állapot veszedelem az emberre nézve, mert olyankor könnyen elfeledkezik Istenről és a maga kötelességeiről. Hamar kevélyé, fennhéjázóvá, magát nagyra tartóvá, másokat lenézővé lesz; sok bűnre lesz hajlamossá, unalmasnak tartja a lelki dolgokat, lustává, tétovázóvá lesz a könyörgésben és az Isten tiszteletében. Ez az állapot földhöz ragasztja, a mennyországtól pedig elidegeníti az embert. Akadályává lesz az igaz keresztyénségnek.

Szikszai, a nyomorúság hasznosságáról ír, mert abban mutatkozik meg legjobban, mily nagy szükség van Istenre. Nyomorult helyzete arra vezeti az embert, hogy Istenhez folyamodjon, ahol megtapasztalhatja Isten hűségét és szeretetben való állhatatosságát. Nyomorúság nélkül nem lenne szabadítás.

A hívő emberek számára sokféleképpen hasznos és üdvösséges a nyomorúság, mert – mint egy zabla – őriz a bűntől, megalázza a természetéből adódóan kevély, fennhéjázó szívet, és önmagára ismerteti az embert. A rossz és veszedelmes úton megállítja, és jó útra vezeti az embert. A nyomorúság eszébe juttatja az embernek elmúlt vétkes cselekedeteit, azok rosszását és utálatosságát, s üdvösségre való megtérést szerez. Neve-

EGY AKTUÁLIS TANÍTÁS

Isten népe a nyomorúság idején buzgón imádkozzék

li, gyökereztetni, gyakoroltatja a keresztyéni jóságot; nevezetesen a hitet, reménységet, békességes türelést, alázatos-ságot, buzgóságot. Megismerteti a világ hiábavalóságát, megutáltatja azt, elszakasztja attól a szívünket, és a mennyországra irányítja figyelmünket.

Mindezek alapján kimondhatjuk: szükséges, hogy a hívő embereknek nyomorúságban is legyen részük. Sőt, bátran elmondható, hogy boldogtalan ember az, aki a nyomorúságot és keserűséget nem kóstolja, mert: „*Boldog ember az, aki a kísértésben kitart; mert minnekutána megpróbáltatott, elveszi az életnek koronáját, amit az Úr ígért az őt szeretőknek*” (*Jk 1,12*).

Tehát keresztyén ember! Akármiféle nyomorúságban légy, ne tartsd azt idegen vagy ártalmas dolognak, ne tartsd azért magadat boldogtalanoknak, el ne csüggedj, sőt inkább vigasztaljad, erősítsd és biztassd magadat! A nyomorúság és kedvetlenség az Isten akaratából van rajtad, aki nem akar kárt tenni tebenned, hanem mindenkor a javadat

szolgálja. Ha keserves is a nyomorúság, de másfelől hasznos és üdvösséges, mert látott az Isten tebenned olyat, amiért szükségesnek ítélte, hogy dorgálás alá vegyen, és nem haragból, hanem szeretetből cselekszi azt a te javadra. „*Mert akit szeret az Úr, megdorgálja, megostoroz pedig mindent, akit fiává fogad*” (*Zsid 12,6*). Gondolj Jézusra, az Isten Fiára, mennyit szenvedett! Csak Isten szabadíthat meg téged a nyomorúságból, mihelyt akarja, mert mindenható; meg is akar szabadítani úgy és akkor, amikor hasznosnak látja a te érdeked szerint, mert végtelen jóságú s könyörületeségű, s világosan megígérte: „*És hívj segítségül engem a nyomorúság idején, én megszabadítlak téged, és te dicsőítesz engem*” (*Zsolt 50,15*) – tanácsolja mindezeket Szikszai György.

S hogy miképpen kell magadat viselned a nyomorúságban? Ismerd meg s imádjad az Isten ostorozó kezét, és alázd meg magadat előtte! Ne zúgolódj, ne bánkódj, hanem csendességgel és békességes türelssel szenvedj! Vizsgáld meg életedet, gondold meg bűneidet, tarts bűnbánatot, és ne lankadj a kegyességben s az isteni tiszteletben, sőt inkább növekedjen buzgóságod; nehogy elfordulj Istentől a nyomorúság miatt. Inkább jobban ragaszkodj hozzá, és életednek s vétkes szokásodnak jobbításán munkálkodj! Bizodalmasd legyen Istenben, csendességben várjad az ő szabadítását, ne szabj neki sem időt, sem módot, mikor s miképpen szabadítson meg tégedet, hanem bízd azt az ő bölcsességére és jóságára! Ha békétlen beszédekre találsz fakadni, bánd meg, sirasd meg, és többé ne nyisd meg a te szádát! Imádkozz a békességes türelésért és a szenvedéshez erőért, imádkozz a szabadításért, imádkozz azért is, hogy az Isten tege üdvösséges számodra a maga látogatását!

És ha úgy érzed, mindjárt nem hallgat meg, ne lankadj a könyörgésben! Ha mindjárt nem szabadít meg, ne csüggedj el, továbbra is benne kell bízni. Hitedet, békességes türelésedet akarja próbálni és gyakoroltatni. Légy hű mindhalálig, és néked adatik az életnek koronája!

Fogadjuk meg tehát ezeket a tanácsokat, s akkor ez a kritikusan nehéz esztendő is javunkat fogja szolgálni.

Szenczi László

Petrőczy Éva

JÓB KÖNYVÉBŐL

Mert ő megsebez, de be is kötöz, összezúz, de keze meg is gyógyít
Jób 5,18

Uram, sebez és gyógyíts kedved szerint, csak el ne múljék rólam kezed nyoma –

mert halálba taszít, ha többé nem foglalkozol velem.

Ki zúzóást kerülve és óvakodva él, mint ostoba,

Csak látszólag veszély, ami az alig-léttől megment, amit Te adatsz csak nekem:

Sebek és gyógyulás bölcs ritmusa.

Szomorúnak láttam, ezért is álltam meg mellette. Tele volt panasszal. Úgy érezte, a környezete kihasználja, nem becsüli. Már a harmadik diplomáját készül megszerezni, a munkahelyén azonban mindent fölöslegesnek és mellékesnek tartják. Volt barátói csak az anyagi jólétét látják, irigyek rá, és azt mondják, neki könnyű, mert mindene megvan. Közben pedig befelé sír, mondja, mert nem mutatja, hogy mennyire aggódik az édesapja miatt, aki iszik, hogy fél, nehogy az derüljön ki, hogy a férje mást keresett magának (ugyanis az utóbbi hónapokban nagyon furcsán viselkedik).

Sorolja a panaszát, és nem is várja, hogy válaszoljak, mondjak valamit, csak mondhassa végre valakinek.

S ami még nagyon fáj neki, hogy vannak, akik kicsinyes féltékenységből akadályozzák, hogy a falu kultúrműsorain énekelhessen, pedig ő imád énekelni, és ingyen tenné, csak úgy, Isten nevében – teszi hozzá. Tudja, hogy hívő ember vagyok, s én is tudom, hogy ő nem az. Hall-

gatom, és valami kis biztatást motyogok neki, de érzem, nem tudom megvigasztalni.

Elválunk, nyomaszt, hogy nem jutotunk tovább a sajnálkozásnál (ilyenkor érzem, mennyire tehetetlen az ember, ha maga akarja megoldani a nehéz helyzetet). A nyomasztó érzés mellett erősen bennem marad a „csak úgy, Isten nevében”, hisz: „*Ne mondd ki hiába Istenednek, az Úrnak a nevét...*” (2Móz 20,7).

Tudom, hogy létező szólás, azt jelenti, hogy valaki ingyen, könyörületességből tesz valamit, de ebben az adott helyzetben mégis zavar. Mert mi az, amit Isten nevében akar tenni? Énekelni a színpadon – mert imád énekelni. Tehát nem a nyomorultnak, a rászorulónak segíteni könyörületből, hanem a színpadra kiállva, magát szeretné ünnepeletetni. Szerencsésebb lenne, ha azt mondaná: pedig mindezt ingyen tenném, de nem engedik. Egyre mélyülő

benyomásom, hogy egy magát sajnáló emberrel váltottam szót, aki úgy érzi: környezete nem ismeri el az ő kvalitásait, tehetségét, ügyességét, s ez az érzés annyira lefoglalja, hogy az önsajnálata a legdominánsabb érzése.

Pedig: „*Mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel, mintha nem kaptad volna?*” (1Kor4,7b). Ez a felismerés viszont nem jön magától, Krisztustól kell megtanulnunk. Mert aki Krisztushoz tartozik, az megtanul másként gondolkodni és élni: kevesebbet beszél saját ügyes-bajos dolgairól, és többet az Istentől kapott, valamint az egymásnak adott ajándékainkról.

Adná az Úr, hogy ez az elkeseredett ismerősöm is megtapasztalja, milyen jó (bármit) nem a saját, hanem Isten dicsőségére tenni! Könnyebbednének a terhei...

–kdl–

„Az alapra falak, a falakra őrzők”

Amikor Perbenyikben 2004-ben megalakult a Jó Pásztor nonprofit szervezet, akkor jelen sorok írójának az álma valósult meg. Szeretett volna ugyanis létrehozni egy családi típusú gyereketthont, illetve árvaházat, segítséget nyújtva olyan árva, elhagyott gyerekeknek, akik otthon nélkül nőnek fel. A keleti régióinkban ez lett volna az első ilyen jellegű, nem állami intézmény, amely a maga közösségi szellemével keresztyén személyiségek formálásához tudott volna hozzájárulni.

Sajnos az eredeti tervek megvalósítása akadályokba ütközött. A szervezetnek anyagi okok miatt, illetve a hivatalos engedélyek megszerzése kapcsán módosítania kellett a terveket. Így anyaotthon és kríziscentrum létesülhet az illetékes hivatal jóváhagyásával – olyan anyák és gyerekek számára, akik a családon belüli erőszak, bántalmazás miatt és szociális helyzetükből kifolyólag segítségre szorulnak, illetve hirtelen elárvult vagy elhagyott gyerekeknek. (Amint enyhül a gazdasági válság, szeretnénk visszatérni eredeti elképzelésünkhöz, ha Isten is úgy akarja és megsegit.)

A szervezet eddigi működéséhez a szükséges anyagi fedezetet különböző pályázatok útján, magánszemélyek hozzájárulásából, a gyülekezetek, nőszövetségek adományaiból, gyűjtésekből, segítség-szervezetek támogatásaiból, sokak adójának két százalékából sikerült összegyűjteni. Külön szeretném megemlíteni a

magyarországi **Bújdosó Janó** és a **Felvidéki Farkasok** által szervezett motoros segélytúrát: immáron másodízben látogattak el csapatukkal községünkbe, hogy személyesen hozzák el adományaikat (tavaly csaknem 80 000 koronát, idén 995 eurót és 318 870 forintot). Nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy idén májusban 26 555 euróért sikerült megvásárolni Perbenyik község területén egy ingatlant.

Ezúton is szeretnénk megköszönni mindazoknak, akik támogattak minket és bármilyen módon hozzájárultak eddigi munkánkhoz, ami korántsem fejeződött be! Szeretnénk a megvásárolt házat a legmegfelelőbbben és a jelenlegi jogszabályok alapján felújítani. Ezért bátorkodunk további anyagi támogatásért folyamodni. Várjuk mindenki szíves segítségét, akár az adója két százaléka formájában is.

A létesítendő intézmény bankszámlaszáma a következő: Slovenská sporiteľňa, fil. Kráľovský Chlmec, **0552044933/0900**, SK 17 0900 0000 0005 5204 4933 GIBASKBX. Címünk: **Dobry Pastier Pribenik n. o., Kostolná 216/3, 076 51**

Pribenik. IČO: 35581051. Tel.: 056/63 22 422, e-mail: kozareva@tvn.hu

*

2008 márciusa és 2009 szeptembere között az alábbi adományok érkeztek a Perbenyikben létesítendő Jó Pásztor Háza javára:

Galambos József (Perbenyik): 500 korona, alsómihályi református gyülekezet: 3000 korona, egy névtelenül adakozó kassai család: 1000 korona, Végső László (Kassa): 620 korona, Nyitray Elemér (Éberhard): 1500 korona, Kovács Róbert (Jóka): 1000 korona, dr. Molnár László és családja (Perény-Hím): 500 korona, Ráthy Sándor és családja (Perény-Hím): 500 korona, pittsburghi gyülekezet (USA): 230 amerikai dollár, özv. T. I. (Perbenyik): 1000 korona, motoros segélytúra: 25 000 korona, 432 655 forint, 20,70 euró (2008), Végső László (Kassa): 1000 korona, Pólya Gyula és Fazekas Lília (Farnad): 1000 korona, Nagy Zoltán (Perbenyik): 200 korona, névtelen adakozó (Perbenyik): 200 korona, Tóth Vilmosné (Kassa): 1000 korona, Csicsai István (?): 600 korona, Máthé József (Perbenyik): 10 euró, Végső László (Kassa): 25 euró, Világ Világossága Református Alapítvány (Paks): 175 000 forint, motoros segélytúra: 995 euró, 318 870 forint (2009), Király Viktor (Királyhelmece) 50 euró.

Isten áldását kérjük mindazok életére, akik adományaikkal, illetve adójuk két százalékával hozzájárultak ahhoz, hogy közelebb jussunk célunk eléréséhez.

Szabóné Kozár Éva

Siessünk!

„Elmentek azért sietséggel...” (Lk 2,16).

Nincs időm, sietnem kell, mert korán a munkában kell lennem! – halod édesanyádat vagy édesapádat. Pedig olyan szívesen beszélgettél volna velük a munkádról, az iskolai dolgokról vagy egyébektől. A „nagyok” szinte mindig sietnek. Te magad is gyakran használod a sietés szót. A Bibliában is többször találkozunk a *siet* igével, ami legtöbbször az Istenhez igyekvéssel van kapcsolatban.

Így utazott sietve Mária unokatestvéréhez, Erzsébethez. A pásztorok is sietve érkeztek a jászolhoz. Sietőségük helyénvaló volt, mivel vágytak látni a Megváltót. Mi is siessünk, mikor az Istennel való békességet keressük! A Biblia is arra hív, hogy siess az életedet megmenteni.

Isten dolga is „sietős”. Be akarja fejezni munkáját a földön. Ezért kell nekünk is hozzá sietnünk. Ezt az igyekezetet nem kell megbánnunk! Sietnünk kell! Mindenkinek!

Molnárné Miklós Malvína

Jézus a tengeren jár

„Bízzatok, én vagyok, ne féljete!” (Mt 14,27b).

De szép ez a történet! Láthatjuk belőle, hogy maguk a tanítványok is gyáva emberek voltak. Szinte kiabáltak félelmükben. De azt is megláthatjuk, hogy Jézus még hozzájuk is hűséges.

Fiatal életedben is megtörténhet, hogy heves viharba kerülsz. Számos nehézségbe jutsz, szomorúság vesz körül. Olvashatjuk, hogy az Úr Jézus félénk gyermekeit sem hagyja elveszni. Minden körülmények között megmenti őket. Ezt látjuk Péternél is. Már-már elmerül a habokban, de Jézus megmenti.

Jegyezd meg jól ezt a történetet, és ha bajba kerülsz, ne felejtse el, hogy Jézus meg akar menteni! Nem kell ehhez hosszan imádkozni. Hisz Péter csak három szót mond: „Uram, ments meg!” Most is elég, neked is elég.

—mmm—

A szentek helyes tisztelete

Már az ősegyházban szokássá vált, hogy számon tartották a vértanúkat. Sírjaiknál megemlékeztek róluk, ott úrvacsoráztak. Mártíráktákat vezettek, melyeket másolva terjesztettek; ezáltal a vértanúkról egyre többen tudtak, hírük egyre távolabbra is eljutott. Eleinte ezek a nép által tisztelt vértanúk voltak a szentek, de a 10. századtól már a pápa avatott valakit szentté. Olyan valaki lehetett szent, kinek élete követendő példaként szolgált az élők számára. Később ez átalakult, torzult, mert azt tartották, hogy a szentté avatottak azonnal a mennybe jutottak, így már imádságban tőlük is lehetett kérni a segítséget, közbenjárást.

Lassan kialakult, hogy mindenkinek és sok mindennek lehetett védőszentje, ami azt idézte elő, hogy a középkorban már egymást érték a szentek ünnepnapjai. „Adná Isten, hogy a keresztyénységben más ünnep ne volna, mint a vasárnap... Akkor a köznapok munkája révén sok gonosz erkölcstelenség elmaradna, s a tartományok sem lennének oly szegények és elsorvadtak. De most meg vagyunk verve a sok ünnepnappal” – írta Luther. Amikor tehát több lett a szentté avatottak száma, mint ahány nap van egy évben, kijelölték a mindenszentek napját. A névnapok tehát eredetileg nem arra

lettek „kitalálva”, hogy valaki önmagát ünnepeltesse, hanem egy-egy szentre emlékeztek, hogy az ő példája követésre hívja az emlékezőket.

Na de kiket nevez a Biblia szenteknek? Azokat, akik Jézus Krisztusban hisznek, neki akarnak engedelmessé válni egész földi létük alatt. A szentekről a *II. Helvét hitvallás* V. fejezete kellő eligazítást ad számunkra: „...nem vetjük meg a szenteket, se nem vélekedünk róluk tiszteletlenül. Elismerjük ugyanis, hogy ők Krisztus élő tajai, Isten barátai, akik dicsőségben meggyőzték a testet és a világot. Szeretjük tehát őket, mint testvéreinket, sőt nagyra becsüljük is, ha nem is valamely imádásszerű tisztelettel, hanem róluk való tiszteletteljes vélekedéssel és méltó dicséretükkel.”

Ennyi. A reformátusok tehát nagyra becsülik és követésre méltónak tartják a szentek életét, de nem imádják őket, nem imádkoznak hozzájuk, és szentnek nem csak a pápák által kanonizáltakat tartják, hanem mindazokat, akik életükkel tanúságot tettek arról, hogy képesek akár kínzatást és halált is vállalni Krisztusért. Ilyenek például a gályarabok, a reformátorok vagy akiket a hitükért táborokba deportáltak.

Kis Lucia

„Ne legyen nekünk vallásunk a megholt emberek tisztelete. Mert ha szentül éltek, nem olyanok, hogy ilyen kitüntetést keresnének, hanem azt akarják, hogy mi is tiszteljük, akinek világossága által örvendeznek azon, hogy mi ugyanazért a pályabéréért futunk. Úgy kell tehát őket tisztelnünk, mint utánpótlásra méltókat, nem pedig úgy imádnunk, mintha ezzel valamilyen vallási kötelességünknek tennénk eleget.”

(Szent Ágoston)

*

„Szél járt az őszi lombok között. A természet figyelmeztetett: Ne félj, testvérem, az Úr örök!”

(Szentí Tibor)

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház Zsinati Tanácsa az 5. ülésén, amelyre 2009. szeptember 26-án Hanván került sor, az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

– Jóváhagyta a 3. és a 4. ülés jegyzőkönyvét, és tudomásul vette a határozatok kiértékeléséről, valamint a még nem teljesített határozatokról szóló jelentést.

– A ZST-3/2009-es számú általános érvényű rendelkezést 2009. október 1-től a következőképpen módosítja: A lelkipásztoroknál a lelkeszi jellegű tevékenység, valamint az arra való felsőfokú felkészülés idejét teljes egészében beszámítja a lelkeszi szolgálat idejébe; a nem lelkeszi jellegű ledolgozott éveket 70 százalékban számítja be, mégpedig a 25. életévtől.

– 2009. október 1-től Süll Kinga lelkipástor három évre kinevezi egyházunk egyházzenei osztálya igazgatójának.

– Meghallgatását követően – figyelembe véve a Somorjai Református Egyházközség ajánlását – Bucsuházy István elsőéves teológusnak megítélte a lelkeszjelölti jogállást.

– Az Alistáli Református Egyházi Alapiskolában a 2009/2010-es tanévben keletkező hiány 40 százalékát vállalja biztosítani. A későbbi időszak hiányának térítéséről a Zsinati Tanács a 2009/2010-es tanév befejezése előtt fog határozni.

– Megállapította, hogy egyházunk jelenleg nem tudja anyagilag támogatni a 2011. május 17-e és 25-e között Kingstonban (Jamaika) megrendezendő Nemzetközi Ökumenikus Béketanácskozást.

– Milen Erzsébetet 2009. november 1-jei hatállyal felmenti a feledi helyettes lelkeszi állásából, egyúttal intézeti lelkesz-ként alkalmazza a rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnáziumban.

– Általános érvénnyel úgy határozott, hogy amennyiben valamelyik esperes több mint harminc napig nem tudja ellátni az esperesi feladatokat, az adott időszakra a helyettese esperesi bérben részesül.

– A Magyarországi Református Egyház által folyósított támogatás terhére az Alistáli Református Egyházi Alapiskolát 2175 euró támogatásban részesíti.

– Tudomásul vette, hogy Ján Knežo málcái lekipásztor 2009. szeptember 30-i hatállyal befejezi lelkeszi szolgálatát. Egyházunkban végzett sokéves, nehéz szolgálatát megköszönve, nyugdíjas éveire Isten áldását kéri.

– Tudomásul vette, hogy a Zempléni Református Egyházmegye elnöksége ifj. Kozár Péter garanyi segédlelkészt, valamint Szopó Ferenc bodrogszentesi segédlelkészt 2009. augusztus 1-jei hatály-

A Zsinati Tanács 5. üléséről

lyal az említett egyházközségekben helyettes lelkészé nevezte ki.

– Hozzájárult ahhoz, hogy a Nagykövesdi Református Egyházközség a kérelmében felterjesztett 921 m² kiterjedésű beltelek tulajdonrészét eladja. Az ingatlanért kapott összeget az egyházközség köteles vagy föld vásárlására, vagy pedig egyházi épület felújítására használni.

– A Zsinat 2009. évi őszi ülését újabb időpontra, 2009. december 3–5-re hívja össze. A Zsinat főleg a közalapi törvény tervezetét, valamint az egyházközségek társulását szabályozó törvény tervezetét tárgyalná meg, illetve lelkészszentelésre is sor kerül.

– Megbízta Géresi Róbert püspökhelytestet, hogy az egyházlátogatási jegyzőkönyvtervezethez beérkezett véleményeket dolgozza fel és a jegyzőkönyvtervezetet készítse el a 2009. október 3-án tartandó esperes-gondnoki értekezletre.

– A Fiat Punto típusú szolgálati autót 2009. november 1-től 2010. október 31-ig a következő lelkészek kapják használat-

ba: Fazekas Zsuzsanna, Molnár Árpád és Drenkó Zoltán közösen, Nagy Ákos Róbert és Nagy Andrea közösen, Pavol Kačkoš, Szabó András, Fazekas Ágnes, Kiss Pál, Mártha Géza, Molnár Elemér, Molnár István és Molnár Éva közösen.

– A Református Világszövetség által felajánlott princetoni ösztöndíjra Palcsó Attila hetényi lekipásztort ajánlja.

– Hozzájárult dr. Drenkó Zoltán megválasztásához a Barkai Református Egyházközségbe.

– Tudomásul vette a Szlovákiai Egyházak Ökumenikus Tanácsa alapszabályának előkészített módosítását.

– 8000 euró kölcsönt hagyott jóvá a Lévai Református Egyházközségnek. A kölcsön visszafizetésének határideje 2010. december 31. A kölcsön inflációt kiegyenlítő kamatát a Zsinati Tanács 4,5%-ban szabta meg. A kölcsön kizárólag a Lévai Egyházi Gimnázium működési költségeinek térítésére használható.

Az esperes-gondnoki értekezletről

Október 3-án a hanvai Diakóniai Központban került sor a Zsinati Elnökség és az egyházmegye elnökségeinek idei harmadik értekezletére. A megnyitó áhítat után az esperesek beszámoltak egyházmegyéjük életéről, az előző találkozó óta bekövetkezett változásokról, örömeikről és megoldandó gondjairól.

Ezt követően került sor az ún. közalapi törvény tervezetének ismertetésére. **Fazekas László** püspök és **Básti Péter** zsinati tanácsos elmondták, hogy a jelenlegi segélyalapi törvényt felváltó tervezet – több egyéb cél mellett – elsősorban az egyházi szolgálat anyagi fedezésének biztosítására szolgál. A kormánytól ugyanis nagyon egyértelmű jelzéseket kapunk arra nézve, hogy a közeljövőben megváltoztatják az egyház finanszírozási rendszerét, ami minden valószínűség szerint éppen a mi egyházunkat érintené a leghátrányosabban. Ezért a tervezet szolidaritási alapon (a nagyobb egyházközségek kiegészítik a kisebbeket) fokozatosan bevonná az egyházközségeket a lelkészek fizetésének és az egyéb szolgálati kiadásoknak a térítésébe. Az értekezlet úgy határozott, hogy október 31-ig egyházmegyei lelkészértekezleteken ismertetik a tervezetet, majd a Zsinati Tanács az észrevételek figyelembevételével terjeszti azt a decemberben tartandó zsinat elé.

További téma volt a lelkésztovábbképzés rendszere. Ezzel kapcsolatban egyetértés alakult ki afelől, hogy egyrészt indokolt ezt a rendszert minél hatékonyabban továbbfejleszteni, másrészt alkalmazni a rendelkezésre álló fegyelmi eszközöket a problémás esetekben. Az ökumenikus események kérdésében a Zsinati Elnökség már kezdeményezett egy megállapodást az Ökumenikus Tanácson keresztül; amennyiben ez nem jár sikerrel, önállóan is készek vagyunk tárgyalást kezdeményezni a római katolikus egyházzal (a egyes házasságok száma ennek az egyháznak a tagjaival a legnagyobb).

A hittankönyv ügyében **Molnár Sándor** zsinati főtanácsos tájékoztatót arról, hogy a több évfolyamban egyszerre használható, egyházunk igényeihez szabott hittankönyv első részének jóváhagyását (és a kiadás támogatását) már egy éve várjuk az oktatásügyi minisztériumtól.

Hangsúlyos pontként került szóba egyházunk lelki megújulásának szükségessége. A Zsinat missziói bizottsága egy hosszabb tanulmányt készített ezzel kapcsolatban, amelyet az esperes-gondnoki értekezlet lelkészértekezleteken, illetve egyéb fórumokon való megfontolásra ajánlott.

Básti Péter

Ünnepi hálaadó istentiszteletre jöttünk össze július 12-én a padányi templomban, hogy életünk fontos eseményéről, a konfirmációkról méltóképpen megemlékezzünk és hálát adjunk Istennek kegyelméért, szeretetéért, melyben részeltetett bennünket.

Fél évszázad nagy idő. Sok-sok örömteli eseményt és nehéz próbatételt is megéltünk alatta, négyen közülünk már sajnos el is távoztak az élők sorából. Mi, többiek viszont a konfirmációs fogadalmunkat meg kívántuk

Újhely

Egy új templommal gazdagodtunk

2009. július 26-a nagy ünnep volt az újhelyi gyülekezet életében: ekkor került sor a templomszentelés régen várt alkalmára.

A templom bejáratánál **Kalinič Márta** gondnok köszöntötte az egybegyűlteket. A gyülekezet egy zsoltár eléneklése után áhítattal figyelte, ahogyan **Fazekas László** püspök ünnepélyesen megnyitja az új templom ajtaját.

Igével **Molnár Elemér** esperes szolgált a *Jer 7,1–11* verseit olvasva, majd **Fazekas László** püspök a *Mt 21,12–14* alapján végezte az igehirdetés szolgálatát. Beszédében kihangsúlyozta az ige figyelmeztetését, miszerint a hívó ember nem elégedhet meg azzal, hogy csupán a templomban kegyes és áhítatos, hanem ha valóban meg akarja szentelni a templomot, akkor egész életében el kell kerülnie a bűnök útját. Az új templomba a gyülekezet élő szolgálatát hoz életet és megszentelést.

Az igehirdetés után a püspök megáldotta a templomot a templomszentelési áldással. Ezután a jelenlevők meghallgatták a 122. zsoltár feldolgozását a helyi ökumenikus énekkar szolgálatában. Majd egyhá-

Padány

Fél évszázad után újra együtt

erősíteni abban a templomban, ahol azt ötven évvel ezelőtt tettük.

Konfirmandustársaimmal a 162. dicséret dallamára vonultunk be a templomba. Az úrasztalán elhelyezett vázába tettünk egy-egy szál fehér szegfűt, mely jelképezte reformátuságunk tisztaságát, amint a protestáns templomok fehérre meszelt falai is. Bár már kicsit megfáradtunk, lélekben megújulva tárultak elénk az ifjúkori emlékek.

zunk nyugalmazott püspöke, **Erdélyi Géza** szólt a jelenlevőkhöz, és átadta a presbitereknek és a község előljáróinak azokat az emléklapokat, melyekkel a gyülekezet megköszönte az áldozatos segítőkészséget. Az énekkar szolgálatát a gyülekezet egyik fiatal tagja, **Gočik Szilvia** állt ki bátran a nagy vendégsereg elé, s elszavalta Túrmezei Erzsébet egyik versét.

Az ünnepi összejövetelt a helybeli lelképásztor, **Sallai Tibor** részletes beszámolója zárta. Elmondta, hogy maga az építkezés 2007 májusában kezdődött, s az utómunkálatok még a templomszentelést megelőző néhány napban is tartottak. Valóban összefogott a mintegy százhusz lelket számláló gyülekezet, amikor jelentős összeggel járult hozzá a kiadásokhoz. Köszönet illeti azokat a gyülekezeteket, amelyek szívügyüknek tekintették a templomépítés megsegítését, és nem utolsósorban az Újhelyi Községi Hivatalt, vállalkozókat, híveket és nem egyháztagokat, és más adakozó testvéreket. A lelképásztor hangsúlyozta: azért, hogy mindez megvalósulhatott – a szándéktól a templomszentelésig –, egyedül Istené a dicsőség. „*Jóságodról elmélkedünk templomodban, ó Isten!*” (*Zsolt 48,10*) – hangzott a lelkész szájából.

Ezt követően az újhelyi énekkar elénekelte a 243. halleluja feldolgozott változatát, majd a gyülekezet a 200. dicsérettel adott hálát a mindenható Istennek az ő újjáteremtő munkájáért.

A helybeli lelképásztort és egyházunk előljáróit a helyi kultúrházban köszöntötték az újhelyi gyülekezet tagjai. Mindezt legyen Istené a dicsőség!

—gysz—

Sebők János igehirdetése (*Zsolt 73,21–28*) után az énekkar köszöntötte a jubilánsokat. **Fehér Lenke** konfirmandustársunk szavalata következett *Néhai Csörgő Bertalan, konfirmáló lelkészünk emlékére* címmel. Utána jelen sorok írója bizonyágtétellel szolgált *Emlékezés az édesapára – konfirmáló lelkészünkre* címmel, majd **Andaházy Noémi** (a dédunoka) szavalata következett. Könynyeimmel küszködtem, amikor **Lelkes Zoltán** konfirmandustársam átadta mindnyájuk nevében az emlékezés koszorúját édesapám sírjára.

Szencziné Varga Csilla helybeli lelkész fohásza után emléklapot kaptunk. Szavakat és az énekkar szolgálatát, valamint az áldást követően egykori társaink sírján elhelyeztük a kegyelet koszorúit a padányi temetőben. Az ünnepi istentisztelet végén a gyülekezet tagjait szeretetvendégségre hívtuk.

Mindezekért egyedül Istené a dicsőség!

Oroszné Csörgő Enikő

Münster

Nyári képzés

Augusztus 23-a és 28-a közt zajlott Münsterben a harmadik nyári egyetem, mégpedig *Biblia és a hermeneutika a református perspektívában* címmel.

A cím első hallásra meglehetősen ijesztő, de nagyon jó előadásokat hallhattunk Kálvin, Barth Károly, Dietrich Bonhoeffer és Herman Bavinck teológiai munkásságáról. Bár előadóink (**Selderhuis** és **Kamphuis** professor Hollandiából, **Lindemann** és **Beintker** professor Németországból és **d'Assonville** Dél-Afrikából) nagyon fárasztó tempót diktáltak, az előadások szinte magukkal ragadták a hallgatóságot (főként holland és német lelkészekből és teológusokból tevődött össze).

Jó volna, ha lelkéseink, teológusaink részére itthon is tudnánk hasonló rendezvényeket szervezni, melyeken szellemi értékeinket és élményeinket meg tudnánk osztani, hogy teológiánk, szolgálatunk színesebb, gazdagabb és értékesebb legyen.

Csik György

2009. augusztus 29-én a tatai református gimnáziumban tartották a magyarországi református iskolák, óvodák és egyéb, az oktatással szoros kapcsolatban lévő intézmények közös, istentisztelettel egybekötött tanévnyitóját. Az ünnepségen a 118 magyarországi református intézmény mellett a Felvidék is képviseltette magát: jelen voltak az érsekkétyei, a lévai, a martosi és a rimaszombati iskolánk képviselői. **Bohák Valéria**, az Érsekkétyei Egyházi Alapiskola és Óvoda igazgatója pedig átvehette a Makkai Sándor-díjat.

Az igét **Bölcskei Gusztáv** püspök, az MRE Zsinatának lelkes elnöke hirdette. Elmondta, hogy ha az Úrral halad az ember, bármennyire is kacskaringós, próbákkal teli az útja, az áldás az övé lehet. Tanévnyitó beszédében **Huszár Pál** főgondnok, a Zsinat világi elnöke kiemelte, hogy a tudás felelősséggel jár. **Papp Kornél** zsinati oktatásügyi irodavezető pedig hangsúlyozta, hogy a református oktatás egyik erőssége az utánpótlás nevelésében van.

Ezután **Ábrám Tibor** főgondnok, a Zsinat világi alelnöke szólította az úrasztalához a Makkai Sándor-díj kitüntetettjeit. Az MRE Zsinata a református közoktatási intézményekben dolgozó pedagógusok elismerésére alapította e díjat azon tanárok és tanítók részére, akik „a refor-

Tata

Református iskolák közös tanévnyitója

mátus nevelési eszmények gyakorlatba való átültetésében érdemeket szereztek”. Ebben az évben **Barthos Zoltánné** gödöllői igazgató, **Bohák Valéria**, az érsekkétyei református iskola igazgatója és **Horváth Alajosné** kecskeméti tanárnő része-

A kép közepén (kezében énekeskönyvvel) a Makkai Sándor-díjas Bohák Valéria

sült az elismerésben. A főgondnok ismertette a díjazottak életpályáját, szolgálatát. Szó esett az Imre Sándor-díjról is, melyet a helyi gimnázium igazgatójának, **Kálmán Attilának** ítélte a Zsinat.

A beszédek közt a tatai gimnázium diákjai adtak színvonalas műsort. A tanévnyitó perselypénzt a felvidéki református oktatás előmozdítására **Fazekas László** püspök úr vehette át.

„...járd az utat...”, énekeltük a templomban. Valóban, a nekünk rendelt utat kell megtalálnunk, azon híven járunk. Hallottunk új, most alakuló intézményekről, felidéztek a hűsz esztendeje újraindult egyházi oktatás hőskorát; hal-

lottuk, hogy kegyetlen tapasztalatokkal, viaskodva, sok-sok kitérővel lehet csak a remélt célt érni.

Ehhez a nemes útfáráshoz adjon naponként minden elhivatott embernek, pedagógusnak elegendő erőt, kitartást az Úr. **Márkus Mihály** végszavával élve: „Érdemes!”

—aa—

Nagyölvéd

Szép egyházmegyei zenei kezdet

„Dicsérem az Istennek nevét énekkel, és magasztalom hálaadással” (Zsolt 69,31). Ezzel az igeverssel lett meghirdetve a barsi egyházmegye első kórustalálkozója, melyre augusztus 30-án került sor a nagyölvédi református templomban.

Antala Éva helybeli lelképásztor köszöntésében örömet és háláját fejezte ki, hogy együtt dicsérhetjük az Isten nevét énekekkel, s így egymást is lelkileg gaz-

dagítjuk. Az igehirdetés szolgálatát **Kiss Pál** esperes végezte a Jk 1,26–27 alapján. Majd következett az ünnepi alkalomnak azon része, amikor a kórusok bemutatkoztak az elénekelt zsoltárokon, dicséreteken és ifjúsági énekeken keresztül.

A nagyölvédi, a nagysallói, a pozbai, a lévai, az újlóti, a hontfüzesgyarmati, az érsekkétyei és az érsekújvári gyülekezeti kórus éneklését az értékelés követte. Az egyházzenei bizottság képviselőjében **Édes Árpád**, az alistáli gyülekezet lelképásztora véleményezte a hallottakat.

Mint kifejtette, áldott az ilyen sokszínűség az éneklésben, amikor a kórusművek, dicséretetek mellett akár kísérettel elénekelt ifjúsági énekek is elhangzanak. Mert ebben a sokszínűségben mégis ott az egység, az egy közös

cél: a mi Urunk magasztalása – énekszóban.

Ezen a szép alkalmon nem csak a kórusok szereztek örömet az egybegyűlteknél, hanem a vendéglátó gyülekezet és az egyházzenei bizottság is ajándékaikkal, melyekkel megajándékozták a fellépő kórusokat. **Nátek Sándor** érsekújvári lelkész zárzava után a Himnusz eléneklésével fejeztük be a templomi együttét, a szeretetvendégségen pedig mód volt meghallgatni a Tabulatúra régizene-együttes koncertjét is.

Reménység szerint minden résztvevő úgy tért haza erről a zenei alkalomról, hogy ott égett a szívében a zsoltárvers: milyen jó Istenünkről énekelni, és milyen jó az ő nevében együtt lenni.

Szénási Réka

Szeptember 5-én egy újabb áldott alkalomról gondoskodott Isten segítségével lelkészünk, *Tatár István*. Immár második alkalommal hívott falunkba fiatal, hitvalló zenészekből álló zenekarokat. Komáromból a református ifjúsági bibliakör éneklő, zenélő csoportját, Budapestről a Golgota együttest, Apácaszakállasról pedig a Cédrus együttes tagjait láthattuk vendégül.

Szívmelengető érzés volt látni, hallani ilyen sok fiatalot, ahogy dicsérték az Urat és adták tovább az örömhírt. A budapesti zenekar tagjai a kultúrotthonba összegyűlt hallgatóságot meg is énekeltek. Közben kiszálltak a fejünkből a gondok, s átáradt ránk is az öröm és a boldogság érzése.

Nagykapos

Elkészült az ifjúsági központ

2009. szeptember 6-án kedves ünnepe volt a nagykaposi gyülekezetnek. Befejeződött a kilenc évvel ezelőtt megkezdett ifjúsági központ építése, és a gyülekezet ezen a napon adott hálát Istennek, hogy az épületet – amelyben lelkészlakás is van – átadhatja rendeltetésének.

Az istentisztelet kezdetén **Pándy Árpád** lelképásztor köszöntötte az ünneplő gyülekezetet, a kedves vendégeket – köztük holland testvéreinket, az alapítványok és segélyszervezetek képviselőit, akik az építkezés éveiben sokszor és sokféleképpen tettek bizonyosságot segítőkészségükről.

Az ünnepi igehirdetés szolgálatát **Fazekas László** püspök végezte, alapigéje az *1Kor 14,40* volt: „...mindenek ékesen és jó reddel legyenek”. Mivel előzőleg az esperes a teremtés történetét olvasta fel a Szentírásból, az igehirdetés tartalma a teremtéstörténet és az újszövetségi alapige

szintézise lett. A teremtés történetéből tudjuk, hogy Istennek a pusztaság és sötét mélység felett lebegő Lelke teremtő hatalommal lett: szavára lett minden ebben a hatalmas világmindenségben. A rendetlen össze-

Kisújfalu

Keresztyén zenés délután

A komáromi ifjúsági csoport fellépése

Utoljára az apácaszakállasiakra került sor: ők mindössze öten voltak, négy hangszerrel. A szintetizátoron játszó lelkészüktől, **Somogyi Alfréd**től megtudtuk, hogy az elhangzott művek közül sok a

saját szerzeményük, az első CD-jük pedig a közeljövőben jelenik meg.

Nekünk ez a délután is ajándék volt. Nagyon köszönjük mindenkinek, akit illet a köszönet. Köszönjük baptista, szlovák testvéreink-

nek is, hogy jelenlétükkel megtiszteltek s ezáltal megörvendeztettek minket. Szálljon mindnyájunkra áldás, békesség!

Dobainé Kiss Ilona

átélik majd a szeretet közösségformáló és biztosságot adó erejét.

Az istentiszteleten szolgált a Cantabile kamarakórus, és egy szavalat is elhangzott. Három holland testvérünk (az egyik, **Harm Boiten** magyarul szól) örömet és Isten iránti háláját fejezte ki, hogy a nagykaposi gyülekezetnek ebben a nagy munkában ők is segítséget nyújthattak. A háladó istentisztelet templomi része a holland és a magyar himnusz eléneklésével fejeződött be.

Utána a gyülekezet átment az új épület bejáratához, ahol **Simon Sándor** gondnok üdvözölte a jelenlévőket, majd Fazekas László püspök mondott hálaimádságot azért, hogy ez az épület sok évig tartó munka gyümölcseként megépülhetett, és Isten sok szív imádságát hallgatta meg és sok kéz munkáját áldotta meg, amikor azt munkálta, hogy ebben az épületben a határokon is átívelő testvéri szeretet ábrázolódjon ki. Majd Isten áldását kérte az épületre és minden abban végzendő szolgálatra és alkalomra, amely Isten dicsőítése, országa épülése és Isten népe testvéri összefogása ügyében történik.

A gyülekezet aztán szeretetvendégségre hívott minden jelenlévőt, a meghívott vendégeket pedig terített asztal várta az épület konferenciatermében.

Ezt a beszámolót egy számomra kedves énekkel fejezem be, amelyet az anyaszentegyházunkban évtizedek óta énekelnek különböző gyermek- és ifjúsági összejövetelek végén: „*Minden lépés, amit lépek, minden munka, mit elvégzek, minden öltés, amit öltök, minden fillér, mit elköltök, hirdesse az Úr szerelmét, dicsőítse nagy kegyelmét. Soli Deo gloria, Soli Deo gloria.*”

A nagykaposi gyülekezet is ilyen lelkülettel végezte azt a munkát, amelynek elvégzéséért hálát adhattunk Istennek.

Pándy Bertalan

világ világossága, aki Őt követi, nem járhat sötétségben. Az épületben visszatérő forma a kör. A szeretet életünket körülölelő erejét és békességét üzeni. Reméljük, hogy falai közt Istennel találkozva sokan

Szeptember 12-én a közelmúltban (kétszáz év létezés után) anyaegyházközséggé vált felsőpatonyi gyülekezetben megtörtént az első lelkipásztor, Vámos Béla beiktatása.

Fazekas László püspök a 133. zsolttár alapján megtartott igehirdetésében rámutatott: csodálatos előrelépés történt a gyülekezet önállósodásával, amely annak is örülhet, hogy megválasztott lelkésze elkötelezettje a misszióknak. A beiktatást Szabó András, a pozsonyi egyházmegye esperese végezte, aki a gyülekezetben hét éve szolgáló lelkész bemutatása kapcsán nagyra értékelte a bizalmat, amikor nehéz helyzetekben együtt kereshették a megoldást. Hangsúlyozta, hogy Isten útjai kiszámíthatatlanok, de jó, ha az ember rá tudja magát bízni. Áldásmondását és imádságát a templom kulcsának és a gyülekezet pecsétjének az átadása követte, majd a gyülekezet új paláttal ajándékozta meg beiktatott lelkipásztorát.

Vámos Béla igehirdetésében bizonyágot tett arról, hogy akinek nincs esélye az evangéliumot hallani, elveszik. És bár van ellenség is, Isten emberei ezzel számolnak. És ha ellenszélbe ütköznek is, mint sokszor Pál apostol, tudják: nem egyedül küzdenek, Jézus Krisztus odaáll melléjük.

Komárom

A kálvinizmus igényességet jelent

Szeptember 15-én a Selye János Egyetem konferenciaközpontja adott otthont egyházunknak a Kálvin-évvél összefüggő központi rendezvényének.

Az áhítatot Fazekas László püspök tartotta, aki később nyitó beszédében felszólított: buzdítsunk Kálvin műveinek jobb megismerésére, hisz hitben, műveltségben és emberségben is példa lehet még a 21. század embere számára is.

Békési Sándor, a KGRE Hittudományi Karának dékánja Kálvin latin nyelvű, *Epinition* című, egyetlen fennmaradt versének elemzésével avatott be a kálvini életmű egy kevésbé közismert szeptetbe. A hatvanegy elégikus disztichonból álló költeményt saját fordításában elemezte.

Zalatnay István, a budapesti Erdélyi Gyülekezet lelkipásztora liturgiai gyakor-

Felsőpatony

Beiktatták a gyülekezet első lelkészét

A köszöntések sorát Fazekas László püspök nyitotta meg, majd sorra követ-

A beiktatott lelkipásztor eskütétele

keztek a szolgatársak, a család, a falu és a woudenbergi (Hollandia) testvérgyülekezet képviselői.

Az istentisztelet után a templom bejáratánál felavatták azt a kopjafát, amit a gyülekezet önállósodása kapcsán Nagy Géza csicsói faragóval készítettettek. Leleplezése előtt Vámos Béla röviden ismertette a gyülekezet történetét, felolvasták Koncsol László, a Patonyok története legjobb ismerőjének köszöntőlevelét, majd Bucsházy István somorjai gondnok az évszázadokkal korábbi anyaegyházközség

nevében kérte Isten áldását az anyaegyházközséggé vált gyülekezet életére. Ünnepi beszédet Duray Miklós, az MKP alelnöke mondott (apósa, néhai Szabó Antal püspökhelyettes évekig volt a gyülekezet lelkésze), aki kérte a közösséget,

A leleplezett kopjafa

hogy töltsse be azon küldetését, amely a felvidéki magyar reformátusságnak a keresztyénségben való megtartására vonatkozik.

–akb–

Géresi Róbert püspökhelyettes és Fazekas László püspök

Délután kerekasztal-beszélgetésre került sor *Hova jutottunk, avagy ki a jó kálvinista?* címmel. Résztvevői az előadók, illetve Tarr Ferdinánd kistárkányi lelkipásztor, moderátora Kuti József szomódi lelkipásztor volt. Békési Sándor a jó kálvinistát elsősorban igényesnek látta: a hitben, az igehirdetésben, a liturgiában. Zalatnay István korunkat Augustinus korához hasonlította: az is félig keresztyén volt.

A záró istentiszteleten a komáromi református templomban Márkus Mihály nyugalmazott dunántúli püspök szolgált a *2Kor 4,6.13* alapján. Rámutatott arra, hogy minden egyes szavunkat nonverbális kommunikáció kíséri, s a ki nem mondott háttér, amit sugárunk, sokkal nagyobb jelentőséggel bír, mint a szavaink. Az istentisztelet végén a Tabulatúra régizene-együttes tartott lemezbemutató koncertet: legújabb CD-je Kálvin János korából származó énekeket és zsolttárokat tartalmaz.

–kis–

A kerekasztal résztvevői (balról): Kuti József, Békési Sándor, Zalatnay István, Görözdai Zsolt és Tarr Ferdinánd. (A szerző felvételei)

HAJDÚ ANDRÁS
(1939–2009)

Eltávozott a barsbaracskai gyülekezet gondnoka, Hajdú András. Leányegyház lévén önállóbb és függetlenebb gyülekezetnek volt az elöljárója. A templom körül a rendre, a végzett munkák idején a munkákra figyelt. Ha ki kellett nyitni a templomot, mindenki Bandi bácsihoz ment. Ő lakott közel a templomhoz, rá mindig, mindenben lehetett számítani. Ha a temetőt takarította a gyülekezet, ő érkezett elsőnek, vagy akár egyedül is kiment, és dolgozott. Betegsége idején, mikor nem tudott a templomba eljönni, mi látogattuk meg őt. Imádságainkban hordoztuk a szenvedése idején.

2009. augusztus 29-én korábbi szolgatársa, Kiss Pálné állt meg ravatalánál, hirdette Isten vigasztaló ígét. Gyászolja felesége, három gyermeke családjával és a gyülekezet.

Tóth Árpád

Rendezvények
a Kálvin-évben

Kálvin János egyházképe

Időpont: **november 15., 15 óra**
Helyszín: Apáczaszakállas, gyülekezeti terem
Előadó: Ifj. Kuti József

Megemlékezés Kálvin Jánosról
Besnyei György Napok megnyitása

Időpont: **november 15., 15 óra**
Helyszín: Nagymegyer, református templom

Kálvin genfi tartózkodása

Időpont: **november 27., 18 óra**
Helyszín: Nagymegyer, Janiga József Művészeti Alapiskola
Előadó: Somogyi Alfréd

Püspök a szószéken. Az apáczaszakállasi gyülekezetben szeptember 7-e és 11-e között megtartott, Püspök a szószéken elnevezésű evangelizációs héten az alábbi püspökök szolgáltak igehirdetéssel: Erdélyi Géza, Fazekas László, Márkus Mihály, Steinbach József és Szűcs Zoltán.

Kórustalálkozó. Szeptember 10-én Kassán már ötödik alkalommal került sor arra a nemzetközi és felekezeti kórustalálkozóra, amelyet a NAPS (Naše aktivita pre Slovensko) társaság szervezett. Egyházunkat Fazekas László püspök és egy rimaszombati kvartett képviselte.

Kálvin – tegnap, ma, holnap. Szeptember 13-án a nagymihályi református templom adott helyet a két szlovák egyházmegye Kálvin születése 500. évfordulója alkalmából szervezett konferenciájának. Nyitó beszédet mondott Fazekas László püspök, Fekete Vince főgondnok pedig a bibliás református kegyesség gyakorlására buzdította a híveket. Az e-

gyüttléten a Szlovák Bibliatanács elnöke, Tatiana Kamenská ezer darab kétnyelvű (magyar–szlovák) Újszövetséggel ajándékozta meg egyházunkat.

Brüsszeli látogatás. Szeptember 15-e és 17-e között Ján Figel' uniós biztos meghívásának eleget téve a szlovákiai nem katolikus egyházak képviselői (köztük Fekete Vince főgondnok és Fazekas László püspök) az Európai Unió működésével ismerkedtek. A vendégek látogatást tettek az Európai Egyházak Konferenciájának (KEK) székházában is, ahol dr. Peter Pavlovic' tanulmányi titkár fogadta őket.

Német vendégek. Szeptember 22-én Fazekas László püspök Komáromban Rákos Loránt zsinati tanácsossal és Batta István jókai missziós lelkésszel együtt fogadta Jörg Schmidtet, a Reformierter Bund főtitkárát és Ulrich Barniske brandenburgi lelkészt, a szövetség munkatársát. A megbeszélés a kapcsolatok továbbviteléről, és élesztéséről, külföldi tanulmányutak és ezen lehetőségek kiaknázásáról szólt.

A Pátria rádió
protestáns műsorai:

November 15-én 8.05-től a Világosság című egyházi műsor református félórájában Dócs Szilvia szomatori lelkipásztor József életútjáról és haláláról emlékezik.

December 6-án, advent második vasárnapján 8.05-től a Világosságban Géresi Róbert püspökhelyettes, abaújszénai lelkipásztor szól a hallgatókhoz.

A Világosság másnapi (hétfői) ismétlésének kezdési időpontja: 12.05.

Szerkesztő-műsorvezető: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház hivatalos lapja. Kiadja a Zsinati Elnökség (Jókai u. 34, 945 01 Komárno). Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László
Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a szerkesztőség címén és a református lelkészi hivatalokban.
Előfizetési díj: egy évre 4,20 euró.
A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:
930 10 Dolný Štál (Alistál) 386.

E-mail: akisbela@ba.telecom.sk
Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítjük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla
Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely
ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 3628/09

Előfizetőink
figyelmébe

Lapunk zökkenőmentes megjelenítése és januári összpéldányszáma pontos meghatározhatósága érdekében tisztelettel kérjük a gyülekezetek lelkipásztorait, gondnokait és iratterjesztőit, akár csak egyéni előfizetőinket, hogy legkésőbb **december 20-ig** jelezzék a szerkesztőségnek az impresszumban megadott elérhetőségei bármelyikén, amennyiben módosul a jövő évre előfizetendő példányok száma.

Akik a fenti időpontig nem jeleznek változást, azt vállalják, hogy a Kálvinista Szemlét 2010-re ugyanannyi példányban fizetik elő, mint idén. Tehát az előfizetés folyamatos, akinél nincs semmilyen változás, nem kell megújítania.

Lapunk éves előfizetési díja változatlanul **4,20 euró**. Kérjük, az előfizetési díjat majd csak januárban azzal a pénzesutalvánnyal térítsék meg, amit a januári számmal együtt küldünk.

Kérjük azon gyülekezeteket, amelyek a lapunk mellékleteként megjelenő Bibliaolvasó vezérfonalakon kívül további példányokat szottak igényelni a szerkesztőségtől, hogy rendelésüket mihamarabb adják le. A falcolt Bibliaolvasó vezérfonal 2010 ára **17 cent**.

A szerkesztőség